

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ โครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินการทางด้านตลาด
ของอุตสาหกรรมเซรามิกส์ในจังหวัดลำปาง

ชื่อผู้เขียน นายบวร คติวัฒน์

วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหัพฒันติค สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสถียร ศรีบุญเรือง	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ศิริพูล	กรรมการ
อาจารย์ ดร.อัญชลี เจ็งเจริญ	กรรมการ

บทคัดย่อ

จังหวัดลำปางเป็นแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ เนื่องจากเป็นแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพโดยเฉพาะดินขาวและมีแรงงานที่มีฝีมือและค่าแรงที่ค่อนข้างต่ำ ทำให้มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทนี้เกิดขึ้นในจังหวัดลำปางเป็นจำนวนมาก มีความหลากหลายในด้านตัวผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีการผลิต การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ ประการแรกเป็นการศึกษาและวิเคราะห์โครงสร้างตลาด ประการที่สองเป็นการศึกษาและวิเคราะห์พฤติกรรมตลาด ประการที่สามเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ผลการดำเนินการทางด้านตลาด ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสำรวจโรงงานเซรามิกส์ตัวอย่างจำนวน 52 โรงงานในจังหวัดลำปาง และแบ่งโรงงานในการศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มตามขนาดของเงินทุน แรงแม่ของเครื่องจักร และจำนวนแรงงาน

ผลการศึกษาโครงสร้างตลาด พบว่าอุตสาหกรรมเซรามิกส์ในจังหวัดลำปางเป็นอุตสาหกรรมที่มีผู้ผลิตมากจำนวนทั้งสิ้น 140 โรงงาน ขนาดของโรงงานแบ่งตามเงินทุน พบว่าเป็นโรงงานที่มีขนาดเล็กมีขนาดเงินทุนไม่เกิน 10 ล้านบาท ร้อยละ 91.4 ของโรงงานทั้งหมด โดยมีขนาดการลงทุนเฉลี่ยต่อโรงงานเท่ากับ 4.49 ล้านบาท ด้านลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตแม้ว่าจะมีทั้งความหลากหลาย และที่คล้ายคลึงกันทางด้านรูปแบบในทุกกลุ่มโรงงานแต่ก็มีความแตกต่างกันทางด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ การวัดการกระจุกตัวในรูปของเงินทุนและยอดขายโดยอาศัย concentration ratio (CR) ของหน่วยธุรกิจที่มีขนาดส่วนแบ่งใหญ่ที่สุดจำนวน 4 8 และ 16 หน่วยธุรกิจ ในปี พ.ศ. 2536 พบว่าเมื่อวัดจากจำนวนเงินทุนค่าของ CR คิคเป็นร้อยละ 38.01 51.24 และ 65.14 ของจำนวน

เงินทุนทั้งหมด ตามลำดับ และวัดจากยอดขายค่าของ CR เป็นร้อยละ 37.54 55.32 และ 68.19 ตามลำดับ ซึ่งผลการวัดการกระจุกตัวไม่ว่าจะวัดโดยเงินทุนหรือยอดขายต่างก็ให้ค่าการกระจุกตัวในระดับที่ไม่สูงมากนักและมีการเคลื่อนไหวของค่าดัชนีไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ การกระจุกตัวในช่วงปี พ.ศ.2521-พ.ศ.2536 มีค่าลดลงเกือบตลอดเวลา ส่วนการวัดการกระจุกตัวโดยอาศัย Herfindahl index และ Entropy index นั้น ค่า HI และ EI เมื่อวัดจากเงินทุนและยอดขายในแต่ละปีและแนวโน้มระหว่างปีต่าง ๆ ระดับการกระจุกตัวมีค่าลดลงโดยตลอด การศึกษาอุปสรรคของผู้ประกอบการรายใหม่เมื่อพิจารณาจากอุปสรรคอันเนื่องมาจากความได้เปรียบทางด้านต้นทุนสมบูรณ์ของธุรกิจเดิม และอุปสรรคอันเนื่องมาจากการประหยัดจากขนาดของธุรกิจพบว่า ในแต่ละกลุ่มโรงงานไม่มีอุปสรรคทางด้านนี้กับผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะเข้ามาในธุรกิจมากนัก และผลิตภัณฑ์ของทุกกลุ่มโรงงานไม่มีความแตกต่างกันมากทางด้านรูปแบบของตัวผลิตภัณฑ์แต่มีความแตกต่างทางด้านคุณภาพ โดยเฉพาะในกลุ่มโรงงานที่ 3 และ 4 ทำการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงเป็นส่วนใหญ่

ผลการศึกษาพฤติกรรมตลาด เมื่อพิจารณาจากนโยบายราคาพบว่า ทุกกลุ่มโรงงานจะมีการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์โดยผู้ผลิตจะเป็นผู้กำหนดราคาจำหน่ายเอง โดยพิจารณาจากฝีมือการออกแบบบรรณนิยมของผู้บริโภค คุณภาพ และต้นทุนการผลิต สำหรับผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันทั้งรูปแบบและคุณภาพนั้นผู้ผลิตจะกำหนดราคา โดยดูถึงสถานะการแข่งขันกับโรงงานอื่นเป็นหลัก แต่ถ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างกันมากในด้านใดด้านหนึ่ง การกำหนดราคาของผู้ผลิตจะกำหนดจากลักษณะเด่นของผลิตภัณฑ์ของตนเองเป็นหลัก ส่วนนโยบายด้านการผลิตพบว่าแต่ละกลุ่มโรงงานไม่มีความแตกต่างกันเนื่องจากแต่ละกลุ่มมีนโยบายการผลิตตามวัตถุประสงค์ทางการตลาดของตนเองเป็นหลัก กล่าวคือ กลุ่มโรงงานที่ 1 และ 2 มีนโยบายด้านการผลิตโดยเน้นไปยังตลาดที่ต้องการสินค้าที่มีคุณภาพต่ำ และกลุ่มโรงงานที่ 3 และ 4 มีนโยบายด้านการผลิตโดยเน้นไปยังตลาดที่ต้องการสินค้าที่มีคุณภาพสูง เมื่อพิจารณาด้านการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการพบว่า ผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกันในทุกกลุ่มโรงงานนั้นจะมีพฤติกรรมการแข่งขันทางด้านราคาที่สูง

การศึกษาผลการดำเนินการทางด้านตลาด โดยดูจากประสิทธิภาพทางการผลิตเมื่อวัดจาก load factor ของเตาเผาผลิตภัณฑ์จากความจริงที่ใช้จริงของเตาแต่ละขนาด ระยะเวลาในการเผา จำนวนเชื้อเพลิงที่ใช้และจำนวนผลิตภัณฑ์ที่เสียหาย ในการเผาผลิตภัณฑ์แต่ละครั้งของทุกกลุ่มโรงงาน จะพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามมีความแตกต่างกันทางด้านความถี่ที่ใช้ในแต่ละกลุ่มโรงงาน โดยที่กลุ่มโรงงานที่ 3 และ 4 มีความถี่ในการใช้มากที่สุดเฉลี่ยเดือนละ 20 และ 24 ครั้ง ตามลำดับ ส่วนกลุ่มโรงงานที่ 1 มีความถี่ในการใช้น้อยที่สุดเฉลี่ยเดือนละ 8 ครั้ง ขณะที่โรงงานในกลุ่มที่ 2 เฉลี่ยเดือนละ 16 ครั้ง ซึ่งแสดงว่าในกลุ่มโรงงานที่มีขนาดใหญ่ขึ้นการใช้เตาเผาผลิตภัณฑ์ก็จะยังมีประสิทธิภาพมากขึ้น การศึกษาทางด้าน scale factor ของแต่ละกลุ่มโรงงานพบว่า เมื่อทำการผลิตไปได้ระยะเวลาหนึ่งแล้วสามารถที่จะทำการขยายการผลิตไปสู่จุดที่มีประสิทธิภาพ โดยมีต้นทุนต่ำ

สุดได้ และพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของการใช้เตาเผาผลิตภัณฑ์กับขนาดของโรงงานจะมี ความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกัน ในแง่ของประสิทธิภาพทางด้านราคาซึ่งอาศัยแบบจำลองของ Ravallion ในการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง 4 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับตกแต่งบ้าน ของชำร่วย และวัสดุก่อสร้าง พบว่าผลิตภัณฑ์ตัวอย่างเกือบทุก ผลิตภัณฑ์มีระดับการส่งผ่านราคาทั้งจากระดับราคาโรงงานไปสู่ระดับราคาขายส่ง และจากระดับราคา ขายส่งไปยังระดับราคาขายปลีกที่ได้ค่อนข้างต่ำ ยกเว้นการส่งผ่านราคาจากระดับราคาขายส่งไปยัง ระดับราคาขายปลีกของผลิตภัณฑ์ที่เป็นวัสดุก่อสร้างนั้นมีระดับการส่งผ่านราคาที่สูง ส่วนการรวมตัว ทางการตลาดที่ระดับราคาโรงงานพบว่า เกือบทุกผลิตภัณฑ์มีระดับการรวมตัวที่สูง ยกเว้นผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร และการรวมตัวทางการตลาดที่ระดับราคาขายส่งของทุกผลิตภัณฑ์มีระดับการ รวมตัวที่ต่ำซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าที่ระดับราคาโรงงานมีระดับของการแข่งขันกันน้อยกว่าระดับราคาขาย ส่ง

โรงงานอุตสาหกรรมเซรามิกส์ในจังหวัดลำปางมีลักษณะตลาดที่มีการแข่งขันกันภายใน แต่ละกลุ่มโรงงานค่อนข้างสูง และเป็นตลาดที่มีการแข่งขันกันค่อนข้างน้อยในระหว่างกลุ่มโรงงาน แม้ว่าอุตสาหกรรมเซรามิกส์ในจังหวัดลำปางจะมีลักษณะของตลาดที่มีการแข่งขันกันก็ตาม นโยบาย ในการที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมนี้จึงควรเน้นการร่วมมือของทั้งภาครัฐบาลกับผู้ประกอบการ และหรือ ภายในกลุ่มผู้ประกอบการด้วยกันเองทั้ง ทางด้านเทคนิคการผลิต การตลาด การกำหนดมาตรฐาน คุณภาพสินค้า มาตรการทางด้านราคา ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ระหว่างกันให้มาก ขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

Thesis Title Market Structure, Conduct and Performance
 of Ceramic Industry in Lampang Province

Author Mr.Borvorn Kativat

Thesis For Master of Economics

Examining Committee :

Assist. Prof. Dr. Satiean Sriboonruang	Chairman
Assist. Prof. Vasant Siripool	Member
Lecturer Dr. Anchalee Jengjalern	Member

Abstract

Lampang province is one of the important producer of ceramic in Thailand. This is due to it is a major source of Kaolin. Moreover, There are plenty of skill labor and the wage rate are rather low in this province. The ceramic factories in Lampang produce various style of ceramic products with difference level of technology. This study has three main purposes. Firstly, to study and analyze market structure. Secondly, to study and analyze market conduct. Thirdly, to study and analyze the market performance. The data for this study are obtained by interviewing and field survey of 52 ceramic factory samples in Lampang province and divided the whole samples into four groups by capital, machinery power and labor value.

The study results of market structure showed that there are 140 of ceramic factories in Lampang province. The factory size classified by the investment value for the small factory which accounted for 91.4 percent of the industry equals to 4.49 million Baht per factory. The ceramic products produced by the factories in Lampang province are various in type and quality but similar in the design and style. The measurement of market concentration by using concentration ratio (CR) both interm of capital and sale value of the share for the first 4 (CR₄), 8 (CR₈) and 16 (CR₁₆) factories in A.D. 1993 showed that the concentration ratio as measured by the capital are accounted for 38.01, 51.24 and 65.14 percent of the industry respectively. Meanwhile, measured by the sale value are accounted for 37.54, 55.32 and 68.19 percent of the

industry respectively. The movement of CR_4 , CR_8 and CR_{16} whether measured by the capital or the sale value are at the moderate level with their movement in the same direction. The concentration ratio decreased over time during A.D. 1978-1993. The market concentration which measured by Herfindahl (HI) and Entropy index (EI) both in terms of capital and sales value indicated that HI and EI decreased over time. The study of the barriers for new entrant indicated that when considering the barriers both in terms of the absolute advantage of the existing firms and the economies of scale, there were no such barriers for the new entrant within each group of factory. Moreover, their products had no difference in the design but still different in the quality among groups especially, the factory group 3 and 4 which produced higher quality of products.

The study of market conduct showed that the price conduct of all factory groups will be determined by the producer in each factory depending on design, taste of the consumer, products' quality and cost of production. For the products which are similar in the style and quality, the price will also be determined by producer depending on degree of the competition among products. However, when the products are different in some aspects then their price will be determined due to the uniqueness of such products. The study of the product policy showed that product conduct in factory group had different product policy due to they had their own product policy which depends on the objective of each group. The first two factory groups (1 and 2) had their own product policy toward to low quality product. But the second two factory groups (3 and 4) had their own product policy toward to the high quality product.

The finding of market performance also showed that the productive efficiency as measured by load factor which indicated in terms of the fire box capacity, the duration of the fire, the amount of the petroleum used and the amount of the damaged products respectively. There were no differences in all aspects as mentioned above except for the frequency used of the fire box in each factory particularly, for the factory group 3 and 4, the average of the frequency used of the fire box were 20 and 24 times per month respectively. The factory group 1 had the lowest frequency used of the fire box was 8 times per month. The average of the frequency used of the fire box of the factory group 2 was 16 times per month. The research result also showed that the bigger size of factories tend to have more efficiency of using the fire boxes. The measurement by the scale factor showed that the productive efficiency can be reached. It also indicated that the relationship between the frequency used of the fire box and the size of the factory will go in the same direction. To measure the price efficiency of four kinds of product samples such as

kitchenwares, gifts, decorative ornaments and construction materials. Therefore the Ravallion model was used as a tools of analysis. It was founded that there were low market connection for three product samples both from the factory price to the wholesale price and from the wholesale price to the retail price except for the construction materials. For the market integration at the factory price, it was founded that three kind of products had strong market integration except for the kitchenware. For the market integration at the wholesale price, it was found that three kind of products had low market integration at the factory price except for the wholesale price level.

The ceramic industry in Lampang province had the higher degree of competition within the same factory groups but the lower degree of competition between each group. Although the performance of ceramic industry in Lampang province is likely to be as a competitive market. The development policies for the ceramic industry are as follows; try to entrance the cooperation between the government and the producers and/or among the producers interm of the cooperation in technology, marketing, standard and quality of product, price standard as well as exchange of information among and or within each group of factory.